

YH4 Lakitieto

Vastauksia YO-tehtäviin

S2018/6: Työsopimuksen päättäminen

Millaisin perustein työsopimus voidaan irtisanoa, entä purkaa?

Tarkastele asiaa sekä **työntekijän** että **työnantajan** kannalta.

→ Työsuhde voi olla määräaikainen tai toistaiseksi voimassa oleva. Määräaikainen sopimus päättyy ilman irtisanomista

S2018/6: Työsopimuksen päättäminen

Työntekijä:

- Työsuhteen irtisanominen työntekijän puolelta ei vaadi syytä.
- Irtisanomisessa noudatetaan irtisanomisaikaa, joka on työntekijällä 2vko – 1kk. Sen ajan työsuhde jatkuu normaalisti.
- Työntekijä voi purkaa työsuhteen, mikäli työnantaja ei esim. maksa palkkaa tai työturvallisuus on laiminlyöty.
- Myös määräaikainen työsuhde voidaan purkaa.

S2018/6: Työsopimuksen päättäminen

Työnantaja:

- Työnantajalla tulee olla asiallinen ja painava syy: tuotannolliset ja taloudelliset syyt tai henkilöstä johtuva syy. Irtisanomisaika 2vko – 6kk
- Koeajalla (enintään 6 kk) työsuhde voidaan päättää ilman irtisanomisaikaa.
- Mikäli työntekijä tekee virheitä työssään, häntä tulee varoittaa ennen irtisanomista ja antaa mahdollisuus korjata toimintaa.
- Vasta varoituksen jälkeen, jos toimintaa ei korjata, voidaan irtisanoa.
- Työsuhteen purkaminen astuu voimaan välittömästi ja se edellyttää vahvempia perusteita, kuten juoppous, rikollinen toiminta tai piittaamattomuus työturvallisuudesta, aiheettomat poissaolot.
- Irtisanomisen tai purkamisen perusteen pitää olla työhän liittyvä, eikä syy saa olla asiaton (esim. perhevapaat, etninen alkuperä, uskonto, sukupuoli, ay-toiminta).
- Työsuhteen voidaan katsoa purkautuvan automaattisesti seitsemän päivän luvattoman poissaolon vuoksi.
- Suuremmissa yrityksissä tuotannollisten ja taloudellisten syiden käyttäminen irtisanomisperusteena edellyttää yhteistoimintamenettelyä (YT-neuvottelut).

S2018/6

1. Irtisanominen:

- Irtisanomisessa noudatetaan irtisanomisaikaa, jonka ajan työsuhde jatkuu normaalisti.
- Aika on pidempi, kun työnantaja irtisanoo. Irtisanomisajan pituus on suhteessa työajan kestoon
  - Työnantajalla 14 vrk - 6kk
  - Työntekijä 14 vrk - 1kk
- Koeajalla (enintään 6 kk) työsuhde voidaan päättää ilman irtisanomisaikaa.

S2018/6

2. Työsuhteen purkaminen:

- Työsuhteen purkaminen astuu voimaan välittömästi ja se edellyttää vahvempia perusteita, kuten rikollista toimintaa tai piittaamattomuutta työturvallisuudesta.
- Myös määräaikainen työsuhde voidaan purkaa.
- Työntekijä voi purkaa työsuhteen, mikäli työnantaja ei maksa palkkaa tai työturvallisuus on laiminlyöty.

2020K/5

Osakehuoneiston ja kiinteistön kauppa. 20 p.

- **Vertaile, miten toisaalta osakehuoneiston ja toisaalta kiinteistön kaupat toteutuvat.**

2020K/5

- Kiinteistö on kiinteistörekisteriin merkitty maa-ala ja sillä mahdollisesti olevat rakennukset.
- Osakehuoneisto on se osa asunto-osakeyhtiön omistamasta kiinteistöstä, jonka hallintaan osakkeiden omistajalla on oikeus.
- Joitain eroja ja yhtäläisyyksiä kaupan tekemisessä:
  - Kiinteistökauppa on määrämuotoinen oikeustoimi, esim. se on tehtävä kirjallisesti.
  - Osakehuoneiston kauppa ei ole määrämuotoinen oikeustoimi, siinä kirjallinen sopimus on suositeltava.
  - Kauppojen välisenä erona on esimerkiksi kiinteistökaupan monimutkaisuus, kuten rasiustodistuksen tai lainhuudon vaatiminen.
  - Kummastakin kaupasta pitää maksaa varainsiirtovero.

2020K/5

Kiitettävässä vastauksessa syvennetään:

- **Erona esim.:**

- kiinteistökaupan kohteesta saa tietoa kiinteistörekisteristä, kun taas osakehuoneiston ja -yhtiön tiedot selviävät isännöitsijäntodistuksesta
- Kiinteistökaupan tekemiseen tarvitaan kaupanvahvistaja, osakehuoneiston kauppaan ei.
- Osakehuoneiston kaupassa ostaja merkitään yhtiön osakasrekisteriin, kiinteistökaupassa lainhuudon jälkeen kiinteistörekisteriin.

2020K/5

Kiitettävässä vastauksessa syvennetään:

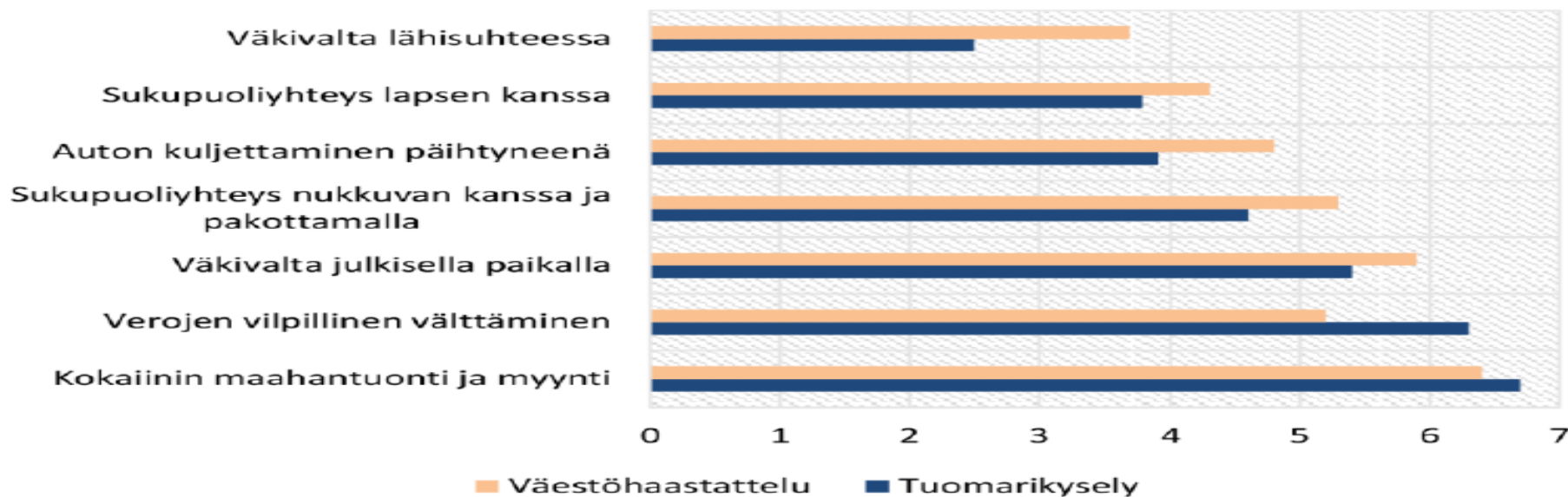
- **Yhteistä:**

- kummassakin tapauksessa ostajalla on kohteen ennakkotarkastusvelvollisuus ja myyjällä tiedonantovelvollisuus
- myyjän on siis annettava kaupan kohteesta riittävää ja paikkansa pitävää tietoa, ja ostajan on tarkastettava kaupan kohde

5 Yleinen oikeustaju ja tuomareiden arviot (20 p.)

On havaittu, että kansalaisten yleinen oikeustaju ja tuomio-istuinten antamat rangaistukset eivät vastaa toisiaan. Erittele, miten kansalaisten ja tuomarien käsitykset sopivasta rangaistustasosta eroavat toisistaan ja pohdi, mistä nämä erot voivat johtua. Hyödynnä kuviota (aineisto 5.A) vastauksessasi.

Aineisto: 5.A Kuvio: Tuomareiden ja väestön rangaistusvalinnat

Tuomioiden ankaruutta on mitattu seuraavalla asteikolla:

1. Tuomitsematta jättäminen
2. Sakko
3. Ehdollinen vankeus
4. Ehdollinen vankeus + sakko
5. Yhdyskuntapalvelu
6. Valvontarangaistus
7. Ehdoton vankeus tai ehdoton vankeus + sakko

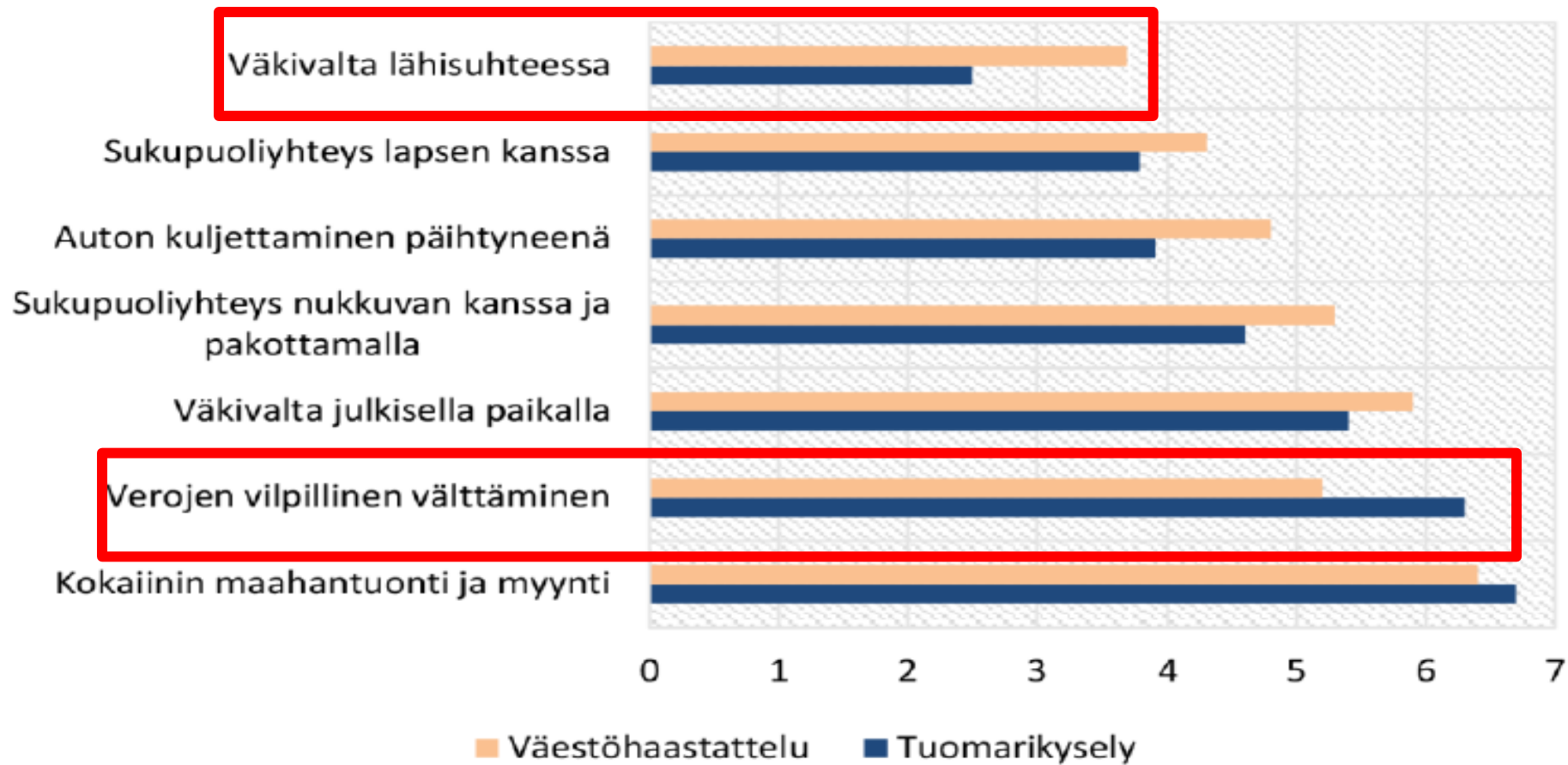
5. Yleinen oikeustaju ja tuomareiden arviot (20 p.)

- Tuomareiden vastauksista nousee selkeästi esille näkemys yhteiskunnan toimivuutta tai toimintaedellytyksiä (yhteiskuntarauhaa) uhkaavien tekojen vakavuudesta ja kovasta rangaistustasosta (esim. verorikokset ja kokaiinin laitton tuonti ja myynti.)
- Kansalaiset taas kokevat tuomittavampina yksilöön välittömämmin vaikuttavat rikolliset teot, kuten seksuaalirikokset ja väkivalta julkisella paikalla.

5. Yleinen oikeustaju ja tuomareiden arviot (20 p.)

- **Vain verojen vilpillisessä välttämisessä ja huumausainerikoksessa tuomarit antaisivat ankarampia rangaistuksia kuin kansalaiset.**
  - **Kansalaiset ovat valmiita antamaan kovemman rangaistuksen henkilöön kohdistuvasta rikoksesta kuin verojen välttämisestä, jonka uhrina on persoonaton verottaja.**
  - **Selkeä ero on verojen vilpillisessä välttämisessä, joka kansalaisten mielestä sijoittuisi päihtyneenä ajamisen jälkeen.**
- **Erot ovat suurimpia “väkivalta lähisuhteessa” ja “verojen vilpillisessä välttämisessä”, mutta suunnat ovat päinvastaiset.**
- **Muiden rikosten osalta erot ovat pienehköjä.**

Aineisto: 5.A Kuvio: Tuomareiden ja väestön rangaistusvalinnat

Tuomioiden ankaruutta on mitattu seuraavalla asteikolla:

1. Tuomitsematta jättäminen
2. Sakko
3. Ehdollinen vankeus
4. Ehdollinen vankeus + sakko
5. Yhdyskuntapalvelu
6. Valvontarangaistus
7. Ehdoton vankeus tai ehdoton vankeus + sakko

5. Yleinen oikeustaju ja tuomareiden arviot (20 p.)

- **Kansalaisilla ja tuomareilla on pääsääntöisesti sama tekojen vakavuusjärjestys.**
  - Ankaruus-järjestyksen samankaltaisuus viittaa kansalaisten ja lainsäädännössä heijastuvien arvojen ja yhteiskuntakuvan samankaltaisuuteen
- **Seksuaalirikokset ja etenkin lapsiin kohdistuvat rikokset ovat mediassa näkyviä tunteita kuohuttavia aiheita.**
- **Tuomarit käsittelevät rikosasioita päivittäin, joten heillä on erilainen perspektiivi asioihin.**

5. Yleinen oikeustaju ja tuomareiden arviot (20 p.)

- **Kansalaiset eivät yleisesti ole tietoisia rangaistusten ankaruudesta tai rangaistuskäytännöstä.**
- **Lapsiin kohdistuvat rikokset käsitellään yleensä suljetuin ovin, jolloin teon kaikki yksityiskohdat eivät tule tietoon.**
- **Tuomarit puolestaan suhteuttavat työssään rangaistukset oikeuskäytäntöön:**
  - **samanlaisesta rikoksesta eri henkilöille samanlainen rangaistus**
  - **kovat rangaistukset eivät vähennä rikollisuutta**
  - **vankeusrangaistus on kallis toteuttaa**

Lisäksi YTL:n ohjeissa

- Hyvässä vastauksessa kokelas osoittaa ymmärtävänsä, että rangaistusjärjestelmä on ankaruuden mukaan porrastettu.
- Vastauksesta käy myös ilmi, että rangaistuksilla on erilaisia tavoitteita, kuten teon sovittaminen ja yleisen lainkunnioittamisen varmistaminen
- Rikollisten tekojen estäminen rangaistuksen ja sen myötä tapahtuvan oppimisen kautta (erityisestävä vaikutus) ja rangaistusten pelotevaikutus (yleisestävä vaikutus).
- Rangaistuksilla pyritään myös vahinkojen korjaamiseen ja sosiaalisten ristiriitojen ratkaisemiseen.

K2019/6 myymälävarkaus

14-vuotias Aleks, hänen kaverinsa 18-vuotias Toni sekä tämän 16-vuotias tyttöystävä Emma ovat marketissa alkoholijuomien osastolla. Tonilla on "jano", ja hän käskee Aleksia työntämään 12 oluttölkin "mäyräkoirapakkauksen" mukanaan olevaan kassiin ja kävelemään kassan ohitse maksamatta.

Kun Aleks kieltäytyy, Tonin tyttöystävä Emma ilkkuu Aleksille, että tämä on pelkuri, ja vaatii tekemään, kuten Toni käskee. Lopulta Aleks suostuu, mutta myymäläetsivä ottaa koko kolmikön kiinni heti kassan jälkeen.

Kiinniottotilanteessa Aleks pudottaa kassinsa lattialle ja osa tölkeistä vahingoittuu. Myös myymäläetsivän silmälasit rikkoutuvat tilanteessa. Arvioi nuorten toimintaa oikeudelliselta kannalta.

Tapaustehtävät!

Arvioi asiaa oikeudelliselta kannalta:

Rikostapauksissa mieti ensin:

- Kuka on tehnyt ja mitä!
- Mitä lakia rikottu?
- **Mitkä seikat voivat vaikuttaa asiaan** (ikä, olosuhteet...)
- **Mitä seuraamuksia voi olla?**
→ Kannattaa käydä henkilöittäin läpi!

Vastaus voidaan jakaa kolmeen osaan;

1. **Tekojen rikosoikeudellinen määrittely**
2. **Tekijöiden rikosoikeudellinen määrittely**
3. **Rikoksenteekijöiden rankaisu ym. seuraamukset**

K2019/6 myymälävarkaus

1. Kuka teki ja mitä teki?
2. Huomioitava tekijöiden ikä ja rikosoikeudellinen vastuu!
3. Mahdollinen syyte (ja seuraamus)
  - **Teko on myymälävarkaus (näpistys, koska varastetun tavarahan arvo jää alhaiseksi), josta rangaistuksena on todennäköisesti sakkoa.**
  - **Lisäksi mahdollisesti pahoinpitelysyyte, koska myymäläetsivän silmälasit rikkoutuvat.**

K2019/6 myymälävarkaus

- Alekski on alle 15-vuotiaana syyntakeeton.
- Syyllisyyden arviointi: Alekski tekee näpistuksen, muttei ole rikosoikeudellisessa vastuussa.
  - Vahingonkorvausvastuu (oluttölkit).
  - Lastensuojelutoimenpiteet (ilmoitus).

K2019/6 myymälävarkaus

- Emma ja Toni ovat yllyttäjiä, jotka tuomitaan myös näpistyksestä.
- Emma on nuori rikoksentekijä, Toni on täysi-ikäinen.

K2019/6 myymälävarkaus

- **Myymäläetsivän silmälasien korvauksesta vastaa rikkoutumisen aiheuttanut henkilö, jonka on korvattava silmälasien korjauskustannukset tai uudet lasit, jos niitä ei voi korjata.**
- **Korvausvastuu voi olla myös yhteisvastuullinen.**
- **Myymäläetsivällä on kiinniotto-oikeus.**
- **Kiinniottot tulee luovuttaa poliisille, joka kirjoittanee näpistyksestä sakon.**

K2018/5

Omaisuuuden jako

Mikko ja Johanna elävät avioliitossa, ja heillä on kaksi täysi-ikäistä lasta. Mikolla on lisäksi yksi lapsi aiemmasta avioliitosta. Mikon omaisuuden arvo on 100 000 euroa ja Johannan omaisuuden arvo 10 000 euroa. Aviopari asuu vuokra-asunnossa, eikä kummallakaan ole velkaa. Mikolla ja Johannalla ei myöskään ole avioehtosopimusta, mutta he ovat tehneet keskenään testamentin, jonka mukaan he perivät toisensa, jos puoliso kuolee.

Miten omaisuus jaetaan, ja minkälaisia oikeudellisia seikkoja jaossa täytyy ottaa huomioon, jos Mikko kuolee ennen Johannaa?

→Mitä vaihtoehtoja?

K2018/5 Omaisuuden jako

- **Omaisuuden ositus aina kun:**
  1. **kuolema**
  2. **ero**
- **Yhteiset varat ja velat jaetaan puoliksi, summaan lisätään omat varat ja velat.**
- **Näin saadut säästöt lasketaan yhteen ja jaetaan kahdella, jolloin saadaan selville avio-oikeuden arvo.**
  - **avioehto**

K2018/5 Omaisuuden jako

- Mikon kuolinpesä maksaa Johannalle tasinkoa 45 000 euroa, minkä jälkeen kuolinpesän omaisuuden säästö on 55 000 euroa. **AVIO-OIKEUS!**
- Vapaaosa, josta Mikko voi määrätä testamentilla, on puolet hänen omaisuudestaan ($55\ 000:2=27\ 500$).
- Johanna perii Mikon vain, koska puolisoilla on keskinäinen testamentti. Johanna ei perisi Mikkoa ilman keskinäistä testamenttia, koska Mikolla on rintaperillisiä. Voi saada siis koko 110 000€.
  - Avio-oikeus 55 000€
  - Testamentilla 55 000€
- Testamentti ei saa loukata lakiosaa. Lapset voivat vaatia lakiosaansa, mikä on puolet siitä perinnöstä, jonka he ilman testamenttia saisivat (yhteensä kaikille kolmelle 27 500€ eli 9166,67€/lapsi).

K2018/5 Omaisuuden jako

- Mikon lapset voivat vaatia lakiosaansa.
  - Elleivät he vaadi lakiosaansa, koko omaisuus menee leskelle (Johanna).
  - Jokaisen lapsen tulee vaatia omaa lakiosaansa.
- Tällöin Johanna perii Mikon omaisuudesta vain sen osuuden, joka ylittää lakiosan arvon
  - $55\ 000\text{€} + 27\ 500\text{€} = 82\ 500\text{€}$
- Perinnöstä voi myös kieltäytyä.
- Jos varakkaampi jää eloon, ei tarvitse maksaa tasinkoa (=tasankoprivilegi).

K2018/5 Omaisuuden jako

- Kun avioliitto päättyy, on tehtävä ositus.
- Osituksen periaatteet pääpiirteissään:
  - Varojen ja velkojen luettelointi, lähtökohtina nimiperiaate ja yhteisomistusolettama.
  - Puolisoilla on avio-oikeus toistensa omaisuuteen!
  - Astuu voimaan avioerossa tai kun toinen kuolee.
- Osituksen tavoitteena on yhtä suuret omaisuudet. Varakkaampi puoliso maksaa toiselle tasinkoa.
- Vainajan omaisuuden selvittämiseksi ja perillisten kirjaamiseksi tehdään perunkirjoitus.
- Vainajan omaisuudesta muodostuu kuolinpesä.

K2018/6

Rikoksen määräytyminen

Miten rikos määräytyy Suomen lain mukaan, ja millä perusteilla rikoksesta voidaan jättää rankaisematta?

Tehtävä 1 (s.248), Rikoksen käsite:

1. **Teko tai laiminlyönti** (esim. ilmoittamatta jättäminen)

- yllytys ja kumppanuus
  - avunanto tai edistäminen
  - myös yritykset ja osallisuus
  - suunnittelu/valmistelu
- } → **lievempi rangaistus**

2. **Yleiset edellytykset;**

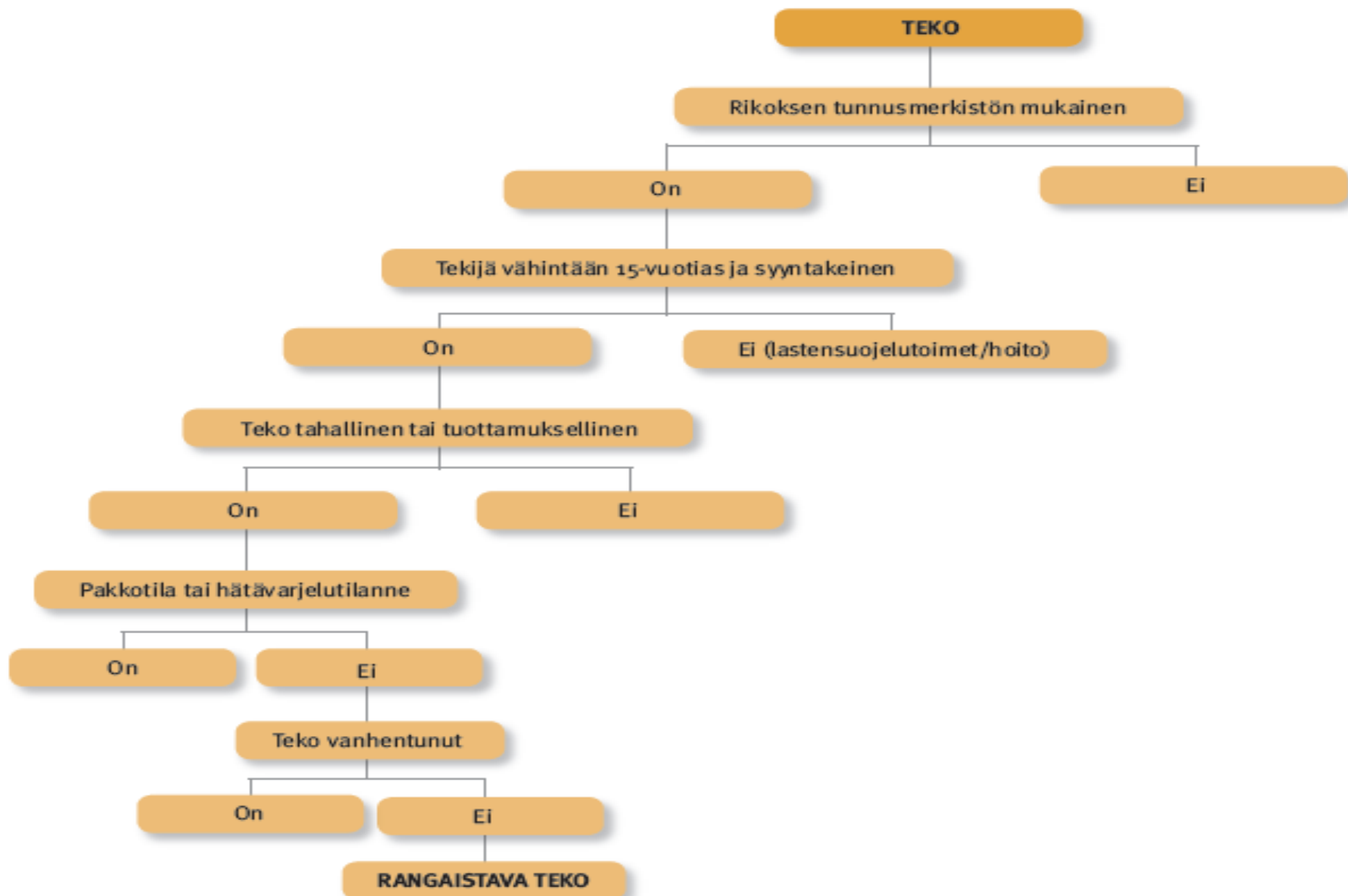
- laissa säädetty rangaistus – **laillisuus**
- 15 v. kypsä ja terve – **syyntakeinen** (alentunut?)
- tahallinen tai tuottamuksellinen – **syyksiluettavuus** → **Ei tapaturmat!**

→ **Täyttää tunnusmerkistön!**

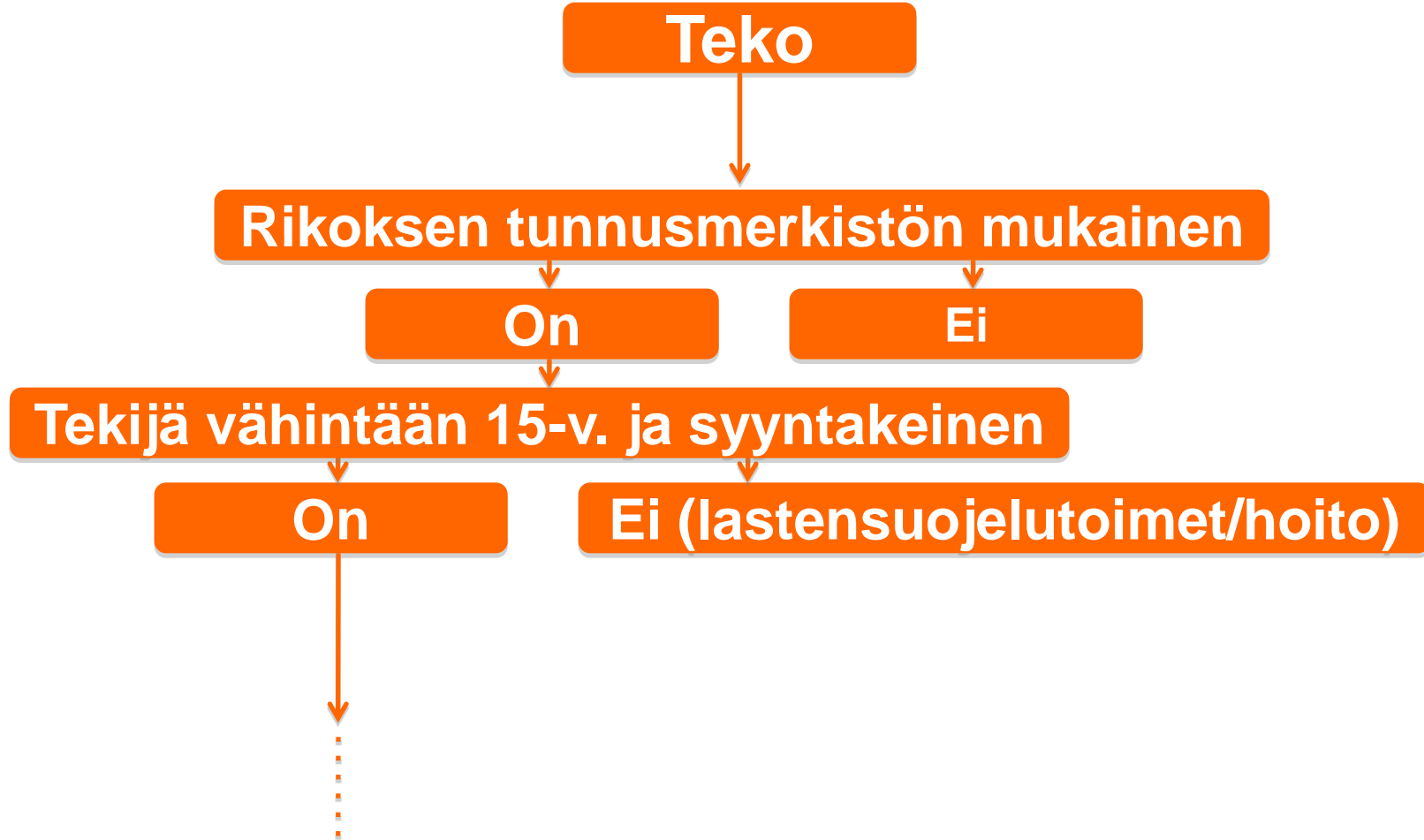
Tehtävä 1 (s.248),, Rikoksen käsite;

- Tietyillä perusteilla rangaistus voidaan jättää tuomitsematta, vaikka rikos luetaankin syytetyn syyksi.
- **Ei tuomita:**
  - hätävarjelu ↔ hätävarjelun liioittelu
  - pakkotila
  - vanhentunut

Milloin teosta seuraa rangaistus?

Milloin teosta seuraa rangaistus?

Milloin teosta seuraa rangaistus?

(jatkuu)

Ei välttämättä rangaista, jos;

- rikosta pidetään vähäisenä

- alle 18-v. ja johtunut

ymmärtämättömyydestä tai

harkitsemattomuudesta

- anteeksiannettavaan tekoon rinnastettava

- rangaistus olisi kohtuuton tai tarkoitukseton

- ei olennaista vaikutusta kokonaisrangaistuksen määrään

S2019/6

Riita- ja rikostapausten oikeuskäsittely (20 p.)

- Miten riita- ja rikostapausten oikeuskäsittelyt eroavat toisistaan?

Oikeusprosessi: Vertaile, miten rikos- ja riita-asian oikeudenkäyntikäsitteily eroavat toisistaan (tarkoitus, alku, osalliset)?

→ **Prosessin tarkoitus:**

- **Riita-asiassa prosessin tarkoituksena on selvittää, onko kantajan kanne aiheellinen ja voidaanko se näyttää toteen.**
- **Rikosprosessin tarkoituksena on selvittää, onko todella tapahtunut rikos sekä määrittää rikokseen syylliseksi osoitetulle lainmukainen rangaistus.**

→ **Prosessin käynnistämistapa:**

- **Riita-asiassa prosessi käynnistyy kantajan kanteesta eli vaatimuksesta, jossa kantaja (luonnollinen tai oikeushenkilö) esittää vaatimuksensa eli kanteen.**
  - Jos kantajan kanne osoitetaan oikeaksi, prosessin tarkoituksena on saavuttaa täytäntöönpanokelpoinen tuomio, jotta kantaja ”saisi oikeutta”.
- **Rikosasiassa se käynnistyy syyttäjän esittämästä syytteestä, jota on edeltänyt poliisitutkinta. Se on viranomaistoimintaa.**

→ **Prosessin osalliset ja heidän roolinsa;**

- **Riita-asiassa osallisia ovat kantaja ja vastaaja sekä oikeuden puolesta käräjätuomari.**
- **Rikosasiassa osallisia ovat syyttäjä ja syytetty. Juttua ratkaisee käräjätuomari yksin tai yhdessä lautamiesten kanssa.**

(jatkuu)

→ **Prosessin osalliset ja heidän roolinsa**;

- Riita-asiassa kantaja esittää vaatimuksen, johon vastaaja vastaa tai voi myös olla vastaamatta.
- Rikosasiassa syyttäjä esittää syytteen, joka kohdistuu syytettyyn.

(jatkuu)

→ Sitä, missä määrin osapuolet voivat sopia;

- Riita-asiassa sopimus on yleensä sallittu.

- Rikosasiassa ei ole enää oikeudenkäynnin aikana mahdollisuutta sopimiseen.

- lievät rikokset

S2019/6

Riita-asian ja rikosasian käsitteiden ero.:

- Riita-asiaa käsitellään kanteen pohjalta. Se, joka haastaa toisen oikeuteen vastaamaan, on kantaja, ja haastettu henkilö on vastaaja.
- Riita-asiassa kantaja jättää käräjäoikeuteen haastehakemuksen, jonka oikeus hyväksyy tai hylkää. Vastaaja vastaa tai voi jättää vastaamatta.
- Rikosasiassa kyse on syytteestä. Rikosasian oikeuskäsittelyn pohjana on poliisin tekemä esitutkinta ja syyttäjän syyteharkinta sekä päätös joko syytteen nostamisesta tai syyttämättä jättämisestä.
- Riita-asioissa sovittelu on aina mahdollinen, rikosasioissa lievissä rikoksissa.
- Oikeudenkäynnissä ei ole suurta eroa.

S2019/6

Kiitettävässä tarkemmin:

- Riitaprosessi käräjäoikeudessa jaetaan kirjalliseen valmisteluun, suulliseen valmisteluun ja pääkäsittelyyn.
- Riita-asiassa sovitteluratkaisu voidaan saada aikaan käsittelyn missä vaiheessa tahansa. Riita-asioiden käsittely voidaan hoitaa myös tuomioistuinten ulkopuolisessa sovittelussa.
- Rikosasiassa kantajana on tavallisesti yleinen syyttäjä ja rikoksen uhria kutsutaan asianomistajaksi. Vain rikosasioissa voidaan käyttää lautamiehiä.
- Käräjäoikeuden päätökseen tyytymätön voi valittaa tuomiosta hovioikeuteen ja hovioikeuden tuomioon tyytymätön voi hakea valituslupaa korkeimmalta oikeudelta. Jos valituslupa myönnetään, korkein oikeus käsittelee asian, ja sen tuomio on lopullinen.
- Rikosasioiden sovittelu voi johtaa siihen, että oikeudenkäyntiä ei pidetä.

Muita YH4-kysymyksiä

- Lopuksi aikaisempien ryhmien kanssa käytyjä YO-tehtäviä.
- Katsele, löytyisikö sinulle sopivaa kerrattavaa.
- Niitä on aika paljon.....

S2017/6

**Kuluttajansuoja,
Lahtisten sauna**

S2017/6

Lahtisen perhe rakennutti kesäasunnolleen saunan. Työn otti hoitaakseen yritys, joka sopi Lahtisten kanssa rakennuksen, saunan kalusteiden ja rakennustyön kokonaishinnaksi 20 000 euroa sekä urakan kestoksi kaksi kuukautta. Asiasta sovittiin kirjallisesti.

Töiden alettua huomattiin, että pihalla oli lisäksi tehtävä työkoneiden liikkumista varten järjestelyjä, ja niiden kustannukset yritys lupasi laskea myöhemmin tarkemmin. Sauna valmistui lopulta kuukauden myöhässä.

Lahtiset saivat yritykseltä sovitun mukaisen laskun ja sen lisäksi vielä erillisen suurehkon laskun toiselta yritykseltä, joka oli tehnyt pihan muutostyöt saunaan urakoineen yrityksen tilauksesta.

6.1 Tarkastele Lahtisten saunanrakennusprojektia kuluttajansuojasäännösten kannalta. (10 p.)

6.2 Selosta, mitä lain suomia keinoja Lahtisilla on toimia oikeuksiensa puolesta. (10 p.)

Lahtisen perhe rakennutti kesäasunnolleen saunan. Työn otti hoitaakseen yritys, joka sopi Lahtisten kanssa rakennuksen, saunan kalusteiden ja rakennustyön kokonaishinnaksi 20 000 euroa sekä urakan kestoksi kaksi kuukautta. Asiasta sovittiin kirjallisesti.

Töiden alettua huomattiin, että pihalla oli lisäksi tehtävä työkoneiden liikkumista varten järjestelyjä, ja niiden kustannukset yritys lupasi laskea myöhemmin tarkemmin. Sauna valmistui lopulta kuukauden myöhässä.

Lahtiset saivat yritykseltä sovitun mukaisen laskun ja sen lisäksi vielä erillisen suurehkon laskun toiselta yritykseltä, joka oli tehnyt pihan muutostyöt saunaa urakoineen yrityksen tilauksesta.

S2017/6

Lahtisen perhe rakennutti kesäasunnolleen saunan. Työn otti hoitaakseen yritys, joka sopi Lahtisten kanssa rakennuksen, saunan kalusteiden ja rakennustyön kokonaishinnaksi 20 000 euroa sekä urakan kestoksi kaksi kuukautta. Asiasta sovittiin kirjallisesti.

Töiden alettua huomattiin, että pihalla oli lisäksi tehtävä työkoneiden liikkumista varten järjestelyjä, ja niiden kustannukset yritys lupasi laskea myöhemmin tarkemmin. Sauna valmistui lopulta kuukauden myöhässä.

Lahtiset saivat yritykseltä sovitun mukaisen laskun ja sen lisäksi vielä erillisen suurehkon laskun toiselta yritykseltä, joka oli tehnyt pihan muutostyöt saunaa urakoineen yrityksen tilauksesta.

S2017/6

1. Kuluttajasuojalain alainen kuluttajapalvelus.

–kyseessä on yksityishenkilö ja yritys

2. Kuukauden myöhässä!

3. Kokonaishinta 20 000€.

4. Lisätöiden vaikutus?

S2017/6

1. Kuluttajasuojalain alainen kuluttajapalvelus.

– kyseessä on yksityishenkilö ja yritys

2. Kuukauden myöhässä!

3. Kokonaishinta 20 000€ ylittyi.

4. Lisätöiden vaikutus?

– 15%: sääntö

S2017/6

1. Lahtisten tulisi tehdä reklamaatio/sopiminen

- sopimuksessa sopimussakko/maininta
- vaatia hyvitystä (hinnanalennus)
- Kokonaishinta = kokonaishinta, lisätöistä sovittava erikseen

2. Yhteys maistraatin kuluttajaneuvontaan

3. Yhteys kuluttajariitalautakuntaan

4. Lopulta riita-asiana käräjäoikeuteen

- voi määrätä elinkeinonharjoittajaa toimimaan lain mukaan

5. Muutos ylemmissä oikeusasteissa!

S2017/6

- Rakennusprojekti on kuluttajasuojalain alainen **kuluttajapalvelus**, koska kyseessä on yksityishenkilö ja yritys.
- Sauna valmistui **kuukauden myöhässä**.
- Urakan viivästymisestä aiheutuvat seuraukset, esim. jos sopimuksessa on mainittu **sopimussakosta** tai mahdollinen **hinnanalennus** urakkahinnasta.
- Lisätöiden vaikutus urakan kokonaishintaan. Kokonaishinnan tulisi kattaa kaikki työt.
- Lahtisten olisi pitänyt sopia **lisätöistä erikseen**.

S2017/6

- Lahtisten tulisi tehdä **reklamaatio** eli vaatia hyvitystä.
- Jos elinkeinonharjoittaja ei suostu hinnanalennukseen, Lahtiset voivat olla yhteydessä **maistraatin kuluttajaneuvontaan** ja edelleen **kuluttajariitalautakuntaan**.
- Lopulta asian voi viedä **riita-asiana käräjäoikeuteen**, joka voi vasta määrätä elinkeinonharjoittajaa toimimaan lain mukaan
- Käräjäoikeuden päätökseen voi hakea muutosta ylemmissä oikeusasteissa.

K2020/6

Käytetyn auton kauppa

Stina osti käytettyjä autoja myyvältä Laatu Kiesit Oy:ltä kaksi käytettyä henkilöautoa. Ensimmäisen hän osti yksityishenkilönä omaan käyttöönsä ja toisen omistamansa kuriiripalveluyrityksen nimissä käytettäväksi pakettien kuljettamiseen kaupungissa. Lyhyen ajan kuluttua molemmissa autoissa ilmeni vikoja. Stina alkoi epäillä, että niiden kilometrimittareita oli peukaloitu ja autoilla oli todellisuudessa ajettu enemmän kuin myyjä oli kauppaa tehtäessä ilmoittanut.

Mitä mahdollisuuksia Stinalla on saada hyvitystä kärsimästään vahingosta, ja mitä oikeudellisia seikkoja asiaa käsiteltäessä otetaan huomioon?

K2020/6: Käytetyn auton kauppa

- Kuluttajansuojalakia voidaan soveltaa ainoastaan siihen kauppaan, jossa Stina osti auton Laatu Kiesit Oy:ltä yksityishenkilönä.
- Yksityiseen käyttöön ostamastaan autosta Stina voi tehdä reklamaation Laatu Kiesit Oy:lle. Se kannattaa tehdä kirjallisesti. Stina voi neuvotella myyjän kanssa:
  - auton korjauksesta
  - kauppahinnan alentamisesta
  - kaupan purkamisesta
- Kun auto on ostettu yrityksen nimissä ja sen käyttöön, kauppaan sovelletaan tavanomaista sopimusoikeutta ja mahdolliset sopimusrikkomukset käsitellään käräjäoikeudessa.

K2020/6: Käytetyn auton kauppa

- **Ellei myyjä ole halukas neuvottelemaan, voi Stina:**
  1. **ottaa yhteyttä kuluttajaneuvontaan, josta saa maksutonta opastusta ja sovitteluapua riitatilanteessa.**
  2. **Ellei sovintoa kuluttajaneuvonnankaan avulla synny, voi Stina viedä asian kuluttajariitalautakuntaan.**
  3. **Kuluttajariitalautakunta antaa valituksesta ratkaisunsa, joka on kuitenkin ainoastaan suositus eikä siten ole juridisesti sitova.**
  4. **Jos kuluttajariita-lautakunnan päätös ei johda sopuun, voi Stina viimeisenä keinona viedä asian käräjäoikeuteen, jonka päätöksestä kumpikin osapuoli voi valittaa hovioikeuteen.**
- **Kokelas voi myös pohtia Laatu Kiesit Oy:n mahdollista rikosoikeudellista vastuuta, jos katsotaan, että auton mittariston käsittely täyttää petoksen tunnusmerkit!**

K2016/5

**Riemumatkat Oy,
kuluttajansuoja**

K2016/5

Matti ja Maija olivat varanneet perheelleen matkatoimisto Riemumatkat Oy:n lomamatkan Kreikan saaristoon. He sopivat, että matkapakettiin kuuluvassa hotellissa järjestetään erilliset vuoteet pariskunnan lapsille, 7-vuotiaalle Ainolle ja 5-vuotiaalle Petterille. Matkatoimiston esitteen mukaan hyvätasoisen hotellin piti olla aivan turistien suosiman uimarannan vieressä. Matkatoimiston järjestämällä retkillä piti olla asiakkaiden valinnan mukaan ruotsinkielinen tai suomenkielinen opas. Perillä perhettä kohtasi yllätys. Hotelli oli vaihtunut halvempaan. Se oli epäsiisti. Huone oli ahdas, eikä erillisistä vuoteista ollut tietoaakaan. Asiaa kysyttäessä henkilökunta vastasi, että hotellissa ei tiedetty, että huoneeseen majoittuisi lapsiperhe. Eniten perhettä harmitti, että rannalle oli matkaa kilometrin verran. Retkillä oli englanninkielinen opas.

- a) Tarkastele kuluttajansuojan Matille ja Maijalle antamia mahdollisuuksia valvoa oikeuksiaan.
- b) Millä tavalla riita-asioiden käsittely etenee oikeudessa?

a) Olette Matti ja Maija. Mitä oikeuksia teillä on?

Mitä voitte tehdä? Luettele (järjestyksessä).

b) Oppikirjan s. 257-259: miten asia etenee, järjestys?

K2016/5

a) 3 p.

Kysymyksessä ei edellytetä esimerkkitapauksen yksityiskohtien pohtimista, koska sitä ei kysytä.

•Hyödykkeen on vastattava siitä markkinoinnissa tai ennen kaupantekoa annettuja tietoja.

•Mitä oikeuksia, mitä teet?

1.Kuluttajalla on oikeus vaatia hyvitystä, jos tuotteessa on hänen mukaansa virhe.

2.Ostajan on ilmoitettava virheestä myyjälle kohtuullisessa ajassa (2 kk).

3.Ostaja voi pyytää virheen oikaisemista.

K2016/5

a) 3 p.

4. Jos se ei ole mahdollista, ostaja voi vaatia hinnanalennusta tai kaupan purkamista. Matti ja Maija voivat vaatia hyvitystä matkanjärjestäjältä.

5. Valitus olisi hyvä tehdä heti kohteessa, mutta sen voi tehdä myös matkan jälkeen.

6. Kuluttaja voi kysyä neuvoa kuluttajaneuvojalta.

→ Jos matkanjärjestäjä ei suostu hyvitykseen, asian voi viedä

→ kuluttajariitalautakuntaan

→ käräjäoikeuteen

→ muutos ylemmissä oikeusasteissa

Kuluttajan oikeussuojakeinot

- 1. Neuvottelu myyjän kanssa.**
  - 2. Maistraatin kuluttajaoikeusneuvojan palvelut.**
  - 3. Valitus kuluttajariitalautakuntaan, (josta suositusratkaisu, ei täytäntöönpanokelpoinen).**
    - Kuluttaja-asiamiehen toimesta tehtävä ryhmävalitus kuluttajariitalautakuntaan.**
  - 4. Kanne riita-asiana käräjäoikeudessa, jossa kuluttaja on kantajana ja elinkeinonharjoittaja vastaajana. Tuomioistuimen päätös on täytäntöönpanokelpoinen.**
    - Kuluttaja-asiamiehen toimesta nostettava ryhmäkanne käräjäoikeudessa.**
- **Muutos ylemmissä oikeusasteissa.**

Kuluttajan oikeussuojatiet

①

Myyjä tai palvelun suorittaja

neuvottelu – sopimus
– ”maksaa” oman vaivan

②

Kuluttajaneuvonta tai muu neuvontapalvelu

(esimerkiksi vakuutus- ja rahoitusneuvonta)
neuvoja, neuvotteluapua
– maksuton

maistraatti

→ ryhmävalitus

③

Kuluttajariitalautakunta tai muu ratkaisulautakunta

(esimerkiksi vakuutuslautakunta) ratkaisusuositus
– maksuton

④

Käräjäoikeus (sekä mahdolliset valitusasteet)

täytäntöönpanokelpoinen tuomio
– kuluriski omista ja vastapuolen kuluista

→ ryhmäkanne

Kuluttaja-asiamies

Tuote on virheellinen:

- ① kun se ei ominaisuuksiltaan (laatu, määrä, pakkaus) vastaa sitä mistä on sovittu
- ① kun se ei vastaa markkinointitietoja
- ① kun se ei sovellu käyttötarkoitukseensa
- ① kun se ei vastaa kestävyydeltään perusteltuja odotuksia
- ① kun tarpeelliset käyttö-, kokoamis- tai hoito-ohjeet puuttuvat

Kuluttajan mahdollisuudet ja vastuu

Myyjä

Kuluttaja

Tavarahan luovutus → Tarkastus, maksu

1. Viivästymisen → Maksusta pidättäminen, kohtuullinen lisäaika

Olennainen viivästymisen → Kaupan purku, oikeus vahingonkorvaukseen

2. Virhe: takuu → 6 kk:n sääntö!!!
•myyjän vastuu virheestä voi jatkua → Virheilmoitus, 2kk (reklamaatio)

Virheen oikaisu ← → maksusta pidättäminen

Vaihto samanlaiseen → Hinnan alennus
Kaupan purku, olennainen virhe
Yleensä välittömät vahingot

K2017/5

Riita-asian käsittely oikeudessa (20 p.)
Miten riita-asian oikeuskäsittely etenee?

K2016:

- a) Riemumatkat Oy, pieleen mennyt matka (kuluttajansuoja)
- b) Millä tavalla riita-asioiden käsittely etenee oikeudessa?

Riita-asia*

1. Kantajan haastehakemus

- kanne
- perusteet
- todisteet
- oikeudenkäyntikulujen korvausta koskeva vaatimus

2. Valmistelu

- kanteen tutkimatta jättäminen - puutteellinen
- kanteen hylkääminen - perusteeton

3. Haaste vastaajalle

4. Vastaajan vastaus

- myöntö/vastustus
- vastustamisen perusteet + todisteet

a) **käräjäoikeuden yksipuolinen tuomio** (ei vastausta, riidaton)

b) **kirjallinen menettely** (ei tarvetta pääkäsittelyyn, ei vastusteta)

c) **sovinto** (valmisteluistunto)

d) **ratkaisu pääkäsittelyssä** → moniste

K2016/5

b) 3 p.

Kokelas ymmärtää millaisia ovat riita-asiat.

1. Riita-asiassa kantaja jättää käräjäoikeuteen haastehakemuksen.

2. Se toimitetaan vastaajalle.

3. Haasteeseen vastaamatta jättämisestä voi seurata yksipuolinen tuomio.

4. Päätös tai mahdollinen tuomioistuinsovittelu riita-asiasta voidaan tehdä missä tahansa oikeusprosessin vaiheessa.

5. Kirjallinen valmistelu tai pääkäsittely.

6. Tuomiosta voidaan valittaa.

• Kustannukset?

S2018/5: avio- ja avoliitto oikeudelliselta kannalta

Avoliitto:

Avoliitto:

S2018/5: avio- ja avoliitto oikeudelliselta kannalta

Avoliitto:

- On tarkasti lailla säädelty: avioliiton solmiminen on määrämuotoinen oikeustoimi, jota edeltää avioesteiden tutkinta
- avioliiton solmijan tulee olla 18-vuotias tai saada oikeusministeriön poikkeuslupa.
- avioero on myös tarkoin säädelty ja ero tuomitaan tuomioistuimessa
- avioeroa edeltää kuuden kuukauden harkinta-aika tai erillään asuminen kahden vuoden ajan
- avoliitto tuo mukanaan avio-oikeuden
- avioliiton päättyessä puolisoiden omaisuus jaetaan avio-oikeuden mukaisesti, jolloin erotessa molempien varallisuus on yhtä suuri
- avio-oikeuden voi poistaa kokonaan tai osittain avioehdolla
- avoliitossa omaisuuden luovuttaminen edellyttää joissain tapauksissa puolison luvan (vallintarajoitukset)

Avoliitto:

- On vapaamuotoinen
- yhteen muuttaminen riittää
- päättyy kun puoliset muuttavat erilleen
- omaisuudet erillisiä, avoliitossa omaisuus vain erotellaan.
- myös erottaessa pitkästä avoliitosta tai avoliitosta, jossa on yhteisiä lapsia, voi puoliso vaatia hyvitystä yhteistalouden hyväksi annetusta panoksesta (nk. avoliittolaki).

S2018/5: avio- ja avoliitto oikeudelliselta kannalta

Avoliitto:

- avoliitto tuo mukanaan isyysolettaman yhteisiin lapsiin
- avoliitossa molemmat ovat automaattisesti yhteisten lasten huoltajia
- adoptio-oikeus
- avoliitossa olevilla on lain mukaan elatusvelvollisuus toisiaan kohtaan, toisin kuin avoliitossa.
- avoliitossa puoliso perii, mikäli vainajalla ei ole rintaperillisiä
- Avoliitossa lesken asema on vahvempi (asumisoikeus, oikeus olla luovuttamatta tasinkoa)!

Avoliitto:

- avoliitossa lasten isyys on tunnustettava
- avoliitossa huoltajuus sovitaan erikseen
- avoparilla ei ole oikeutta adoptoida
- avoliitossa ei elatusvelvollisuutta
- avoliitossa periminen edellyttää aina testamenttia
- Asema heikompi! Mutta vapaampi ja kaikki ”omissa käsissä”.

S2018/5: avio- ja avoliitto oikeudelliselta kannalta

Avoliitto:

- On tarkasti lailla säädelty: avoliiton solmiminen on määrämuotoinen oikeustoimi, jota edeltää avioesteiden tutkinta
- avoliiton solmijan tulee olla 18-vuotias tai saada oikeusministeriön poikkeuslupa.
- avioero on myös tarkoin säädelty ja ero tuomitaan tuomioistuimessa
- avioeroa edeltää kuuden kuukauden harkinta-aika tai erillään asuminen kahden vuoden ajan
- avoliitto tuo mukanaan avio-oikeuden
- avoliiton päättyessä puolisoiden omaisuus jaetaan avio-oikeuden mukaisesti, jolloin erotessa molempien varallisuus on yhtä suuri
- avio-oikeuden voi poistaa kokonaan tai osittain avioehdolla
- avoliitossa omaisuuden luovuttaminen edellyttää joissain tapauksissa puolison luvan (vallintarajoitukset)
- avoliitto tuo mukanaan isysolettaman yhteisiin lapsiin
- avoliitossa molemmat ovat automaattisesti yhteisten lasten huoltajia
- adoptio-oikeus
- avoliitossa olevilla on lain mukaan elatusvelvollisuus toisiaan kohtaan, toisin kuin avoliitossa.
- avoliitossa puoliso perii, mikäli vainajalla ei ole rintaperillisiä
- avoliitossa lesken asema on vahvempi (asumisoikeus, oikeus olla luovuttamatta tasinkoa)

Avoliitto:

- On vapaamuotoinen
- yhteen muuttaminen riittää
- päättyy kun puoliset muuttavat erilleen
- omaisuudet erillisiä, avoliitossa omaisuus vain erotellaan.
- myös erottaessa pitkästä avoliitosta tai avoliitosta, jossa on yhteisiä lapsia, voi puoliso vaatia hyvitystä yhteistalouden hyväksi annetusta panoksesta (nk. avoliittolaki).
- avoliitossa lasten isyys on tunnustettava
- avoliitossa huoltajuus sovitaan erikseen
- avoparilla ei ole oikeutta adoptoida
- avoliitossa ei elatusvelvollisuutta
- avoliitossa periminen edellyttää aina testamenttia

S2018/5: avio- ja avoliitto oikeudelliselta kannalta

Yhteistä:

- Puolisoiden sukupuolella ei kummassakaan liitossa ole merkitystä.**
- Omaisuus ja velat ovat molemmissa liitoissa erillisiä.**
- Avio- tai avopuolison ei tarvitse todistaa puolisoaan vastaan oikeudessa.**

Yhteenveto avio- ja avoliiton eroista

Avoliitto	Avoliitto
Puolisot ovat toisiinsa nähden elatusvelvollisia.	Puolisoilla ei ole elatusvelvollisuutta.
Puoliso ei voi myydä asuntoa tai koti-irtaimistoa ilman toisen lupaa = vallintarajoitus.	Puolison toimia ei ole rajoitettu oman (nimiperiaate) omaisuuden osalta.
Aviopuolisot ovat automaattisesti lapsen vanhempia ja huoltajia.	Isyys täytyy tunnustaa ja yhteishuoltajuudesta sopia erikseen.

Avio- ja avoliiton erot (...jatkuu)

Avioliitossa lesken asema on hyvä: hänellä on ilman testamenttiakin oikeus hallita omaisuutta.	Avopuolisoilla ei ole perimysoikeutta, tarvitaan testamentti.
Elinikäinen asumissuoja.	Asumisoikeutta ei ole turvattu.
Oikeus leskeneläkkeeseen.	Ei oikeutta leskeneläkkeeseen.
Perillisenä tai testamentinsaajana I perintöveroluokassa.	Testamentinsaajana II perintöveroluokassa. (I:ssä, jos avoparille on yhteinen lapsi.)

Avio- ja avoliiton erot

<p>Avioerossa omaisuuden ositus eli vähemmän omistavalle tasinko.</p>	<p>Ei ositusta erotessa. Kumpikin pitää oman omaisuutensa. (paitsi, jos 5v. tai yhteinen lapsi)</p>
<p>Ei joudu todistamaan puolisoaan vastaan. (kihlaus)</p>	<p>Joutuu todistamaan puolisoaan vastaan.</p>
<p>Liitto on virallinen. Se merkitään väestörekisteriin.</p>	<p>Liitto on kahden kauppa: virallisia dokumentteja ja seremonioita ei tarvita.</p>

S2016/5

avioliittolainsäädäntö

Selitä esimerkkien avulla, miten puolisoiden tasa-arvo on pyritty toteuttamaan Suomen avioliittolainsäädännössä.

Eli mitä oikeuksia ja velvollisuuksia aviopuolisoilla on!

S2016/5: avioliittolainsäädäntö

Pitää tuntea avioliittolain ja rekisteröityä parisuhdetta koskevan lain keskeiset piirteet ja sukupuolineutraali avioliittolaki.

- **Esimerkkejä molempia puolisoita koskevista oikeuksista:**
  - Avio-oikeus
  - Oikeus valita sukunimi
  - Puolisoiden tulee toimia yhteisesti perheen hyväksi.
- **Esimerkkejä velvollisuuksista:**
  - Elatusvelvollisuus
  - Omaisuuden luovuttamisrajoitus (vallintarajoitus) rajoittaa omaisuuden luovuttamista (asunto, työvälineet)
  - Yksi ilmentymä on myös aviopuolison raiskauksen kriminalisointi.
- Rekisteröidyn parisuhteen ja sukupuolineutraalin avioliiton pohdintaa tasa-arvon näkökulmasta, esimerkiksi oikeus yhteiseen adoptioon ja yhteiseen sukunimeen.
- Vastauksessa voidaan pohtia myös omaisuuden ja velkojen erillisyyden periaatetta tasa-arvon näkökulmasta.

S2016/5: avioliittolainsäädäntö

- **Huom! Kysymys oli ennen sukupuoli-neutraalin lain vahvistamista 2017!**
- **Uusi avioliittolaki tuli voimaan 1. maaliskuuta 2017 =
sukupuolineutraali avioliittolaki.**

S2016/6

**Työsuhde, Maijan
palkka**

S2016/6

19-vuotias Maija työskentelee kaupan kassalla toistaiseksi voimassa olevassa työsuhteessa. Työnantajan kanssa on tehty kirjallinen työsopimus. Palkkapäivänä Maija huomaa saaneensa vähemmän palkkaa kuin oletti. Kun Maija kysyy asiasta työnantajalta, tämä murahtaa, etteivät nuoret ole aikaisemmin rettelöineet palkasta. Palkka on kauppiaan mielestä se, mikä kuuluu-kin, ja jos palkka ei miellytä, sopii etsiä toinen työpaikka. Pohdi, millaiset seikat vaikuttavat Maijan oikeudelliseen asemaan.

- 1. Miten palkka määräytyy?**
- 2. Miten työnantajan tulee toimia?**
- 3. Mitä oikeuksia Maijalla on?**
- 4. Mistä Maija saa apua?**

S2016/6

- **Olennaista on, mitä alan työehtosopimuksessa ja siihen perustuvassa Maijan kirjallisessa työsopimuksessa on sovittu palkasta ja muista ehdoista.**
- **Työsopimuksen ehto, joka on ristiriidassa noudatettavan työehtosopimuksen kanssa, on mitätön.**
- **Palkkauksessa alarajana on työehto-sopimuksen vähimmäispalkka.**
  - **Ei voi myöskään maksaa ”liikaa”, tasa-arvo!**
- **Jos Maija kysyy palkkaansa, hänelle on annettava asiallinen vastaus.**

S2016/6

- Täysi-ikäistä Maijaa koskevat yleissitovan työehtosopimuksen määräykset.
- Työehtosopimusta on noudatettava, vaikkei työnantaja tai työntekijä kuuluisi liittoon.
- Työnantaja ei voi irtisanoa tai purkaa toistaiseksi voimassa olevaa työsuhdetta ilman laillista syytä.
- Jos tulkintaeroja ilmenee tai työsopimus on työehtosopimuksen tai lain vastainen, Maija saa tukea työpaikkansa luottamushenkilöltä ja ammattiliitolta, jos hän kuuluu liittoon.

S2016/6

- Kiitettävässä vastauksessa tuodaan esiin, että **Maija on toistaiseksi voimassa olevassa työsuhteessa ja siihen sovelletaan normaaleja irtisanomis- sekä purkamissääntöjä.**
  - Jos joku osa-puoli haluaa irtisanoa työsuhteen tai antaa aiheutta työsuhteen purkamiseen.
- Työntekijä ja työnantaja ovat sopijaosapuolia, joten **työnantajan on annettava palkkaa koskevaan asialliseen kysymykseen vastaus.**
- Työnantaja ei käyttäydy asiallisesti, mutta hänen tokaisunsa ei ole välttämättä vielä ikään tai sukupuoleen kohdistuvaa syrjintää.

Tehtävä 20.

- Työntekijän palkka suuruus ja sen määräytymisperusteet.
  - Normaalisti palkan määrästä sovitaan työsopimuksessa.
- Sopimusvapautta rajoittaa se, että lain mukaan palkan tulee olla vähintään työehtosopimuksen mukaisen vähimmäispalkan suuruinen.
  - Työsopimuksessa ei voida sopia huonommasta palkasta kuin mitä voimassaolevassa työehtosopimuksessa on määrätty.
- Mikäli palkasta ei ole sovittu työehtosopimuksessa eikä työsopimuksessa, tulee työntekijälle maksaa tekemästään työstä tavanomainen ja kohtuullinen palkka.
- Maija työskentelee kaupassa kassatyöntekijänä:
  - Voimassa oleva kaupan työehtosopimus. Mikäli työnantajan maksama palkka on tätä pienempi, on Maijalla oikeus vaatia palkkansa korottamista vähimmäispalkan suuruiseksi.
- Mikäli työnantaja ei suostu Maijan vaatimukseen, voi Maija pyytää oikeudellista apua tilanteen selvittämiseksi esim. luottamusmieheltä tai omasta ammattiliitostaan (PAM).
- Työnantaja ei voi irtisanoa tai purkaa toistaiseksi voimassa olevaa työsuhdetta ilman laillista syytä

S2014/7 - Nuorten kahinointi

16-vuotias Matti oli viettämässä perjantai-iltaa torilla, joka oli nuorten suosima tapaamispaikka. Illan mittaan alkoi meteli, kun paikalle tuli 18-vuotias Kalle, joka tunnettiin yleisenä riidanhaastajana. Hän vaati Mattia maksamaan 50 euron velkansa, kuten tämä oli edellisellä viikolla luvannut. Kun Matilla ei ollut rahaa, Kalle alkoi mukiloida tätä, potki ja uhkasi hakea jotain kättä pidempää, jos velkaa ei maksettaisi. 15-vuotiaat Jussi, Pekka ja Niina sekä 14-vuotias Siiri menivät seuraamaan yhteenottoa, joka veti puoleensa myös muita nuoria. Humaltuneet Jussi ja Niina alkoivat yllyttää tappelijoita. Siiri heitti hurjasti kiroilevaa Kallea kivellä, minkä seurauksena tämän päästä alkoi vuotaa verta. Poliisin tullessa paikalle väkijoukko hajaantui, mutta Matti, Kalle, Jussi, Pekka, Niina ja Siiri jäivät paikalle. Poliisi kiinnitti ensimmäisenä huomionsa Jussin puolillaan olevaan viinipulloon.

- a) Miten asia etenee poliisin saavuttua paikalle?
- b) Minkäláisten oikeudellisten nákökohtien mukaan seuraamukset määräytyvät, jos asia päättyy oikeuteen?

Tee seuraavaa:

- a) Mitä poliisi tekee?**
- b) Selvitä henkilöiden osallisuus ja vastuut**

S2014/7 - Nuorten kahinointi

a) Poliisi:

- (ensiapu)
- **selvittää, keitä oli paikalla ja mikä oli kunkin osuus tapahtumiin**
- **ottaa pois alkoholin ja hävittää sen**
- **aloittaa esitutkinnan**

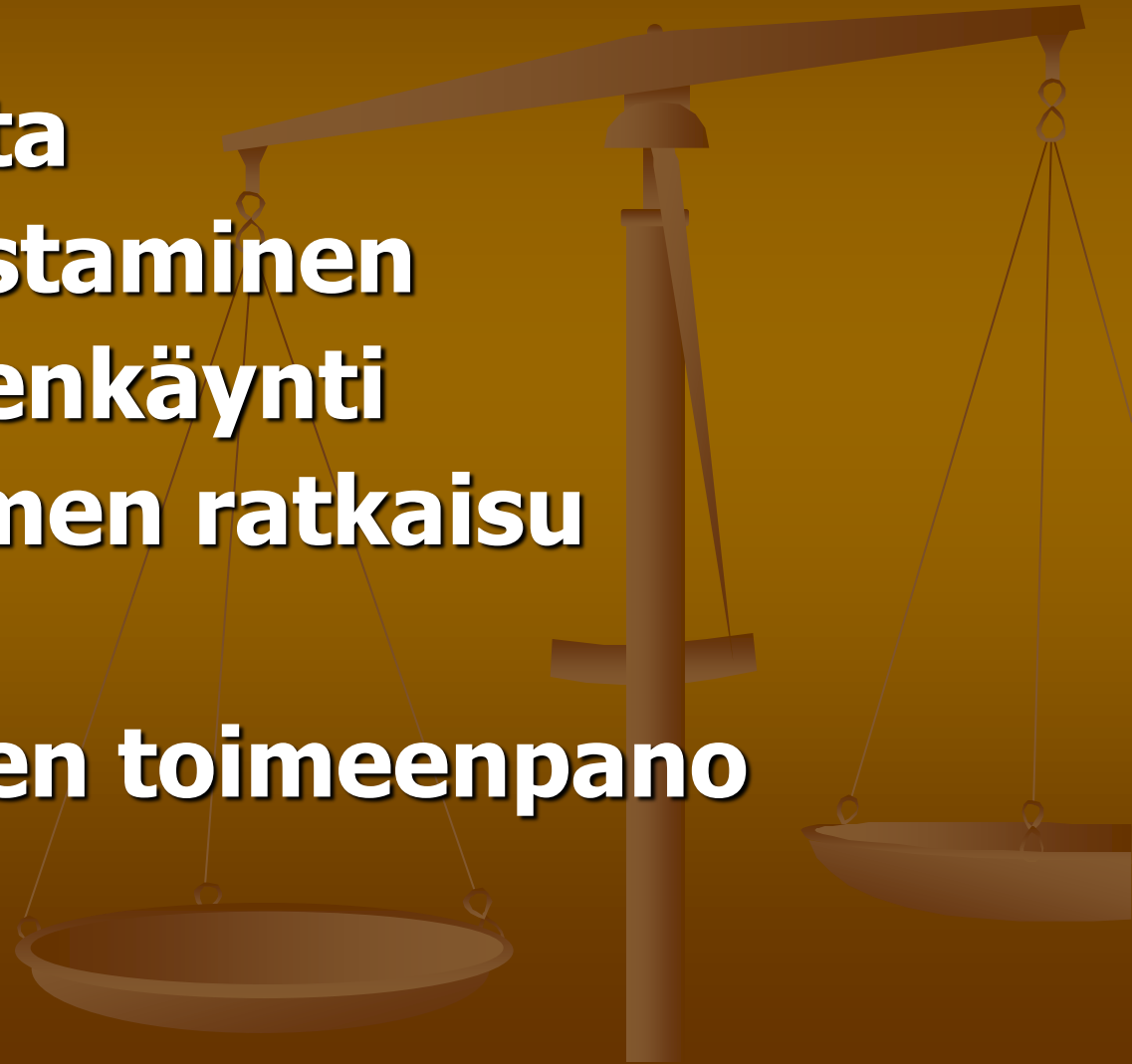
S2014/7 - Nuorten kahinointi

a) Poliisi:

- **selvittää pahoinpitelyjen aiheuttamat vahingot**
- **antaa harkintansa mukaan rikesakon**
- **ilmoittaa alaikäisten huoltajille ja sosiaaliviranomaisille**
- **Ilmoittaa pahoinpitelyn syyttäjälle syyteharkintaa varten**
- **Syyteharkinnasta asia päättyy käräjäoikeuteen**

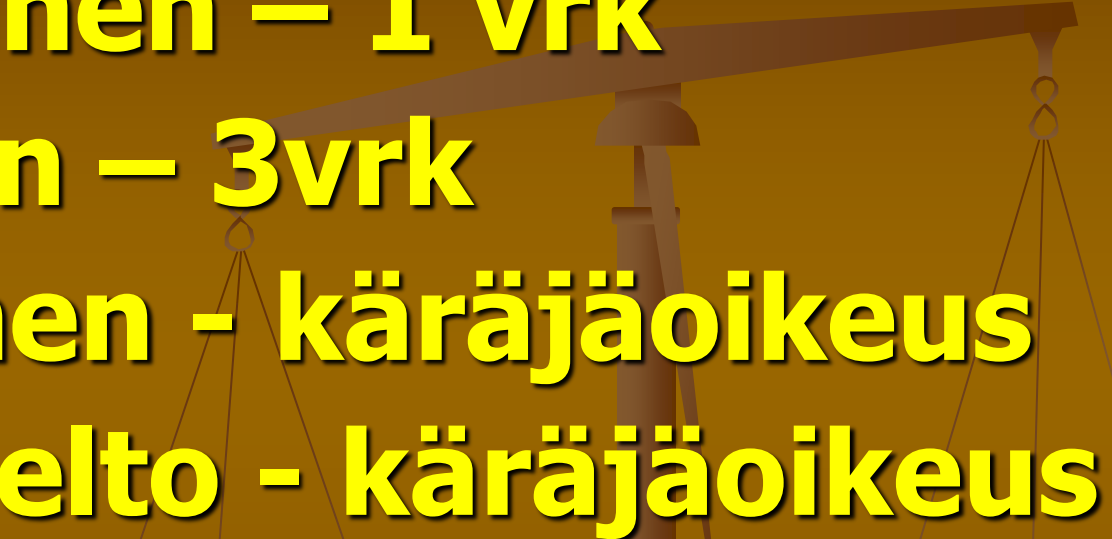
Rikoksesta rangaistukseen s. 228-231

- rikosilmoitus poliisille
- esitutkinta
- syyteharkinta
- syytteen nostaminen
- rikosoikeudenkäynti
- tuomioistuimen ratkaisu
- rangaistus
- rangaistuksen toimeenpano

Poliisin pakkokeinoja

(Pakkokeinolaki Ri 302, 450/1987) s. 244!

- **Kiinniottaminen – 1 vrk**
  - **Pidättäminen – 3vrk**
  - **Vangitseminen - käräjäoikeus**
  - **Matkustuskielto - käräjäoikeus**
-

Poliisin toimintamahdollisuuksia

- kotietsintä
- takavarikko
- tutkimuspaikan eristäminen
- henkilökatsaus
- tekninen tarkkailu
- televalvonta
- telekuuntelu
- peitet toiminta
- valeosto

Tapaustehtävät

Tee aina seuraava ennen vastaamista. Selvitä:

1. Ongelman selvitys: Mitä on tehty? Mitä on tapahtunut?

2. Ketkä ovat osallisia?

- Kaikki mainitut henkilöt.
- Ikä
- Sukulaisuus- tai muut suhteet

3. Olosuhteet?

4. (Mitä ratkaisuja oikeus määrää?)

Rikosoikeus

Tehtävä 5 (YO 2004S)

Vastaus voidaan jakaa kolmeen osaan;

- a) Tekojen rikosoikeudellinen määrittely
- b) Tekijöiden rikosoikeudellinen määrittely
- c) Rikoksentekijöiden rankaisu ym. seuraamukset

Lue tehtävä oppikirjasta ja selvitä monisteen avulla jokaisen henkilön osalta:

1. Mitä teki?

2. Ikä yms. syyttämiseen liittyvät olosuhteet/asiat?

3. Mistä voitaisiin rangaista (mikä olisi sopiva rangaistus).

S2014/7 - Nuorten kahinointi

- **Rikosnimikkeitä:**

- uhkailu

- pahoinpitely/törkeä pahoinpitely

- yleisen järjestyksen rikkominen

- yllytys rikokseen

- päihtymys yleisellä
paikalla/alaikäisenä?

- alkoholin hallussapito alaikäisenä
(alkoholirikkomus)

S2014/7 - Nuorten kahinointi

b) Seuraamusten määräytyminen:

- **Tekijät ja heidän syyntakeisuutensa arviointi:**

- **Matti = uhri**

- **Kalle 18v. → teon tekijä = epäilty, syytetty**

- **Jussi, Pekka ja Niina 15v.**

- **Siiri 14v.**

S2014/7 - Nuorten kahinointi

b) Seuraamusten määräytyminen:

- **Tekijöiden syyntakeisuuden arviointi:**

- 14-vuotias Siiri ei ole rikosoikeudellisessa vastuussa, mutta kaikki muut ovat.

- lastensuojelutoimenpiteet

S2014/7 - Nuorten kahinointi

b) Seurausten arviointi:

- **Vahingonkorvausvelvollisuus on ainakin Siirillä ja Kallella** (voidaan sovittaa). **Törkeä max 10v.**
  - **Kalle tuomitaan pahoinpitelystä. Pahoinpitelyjä ja vahingonkorvausvaateita voidaan sovittaa.**
  - **Jussia ja Niinaa voitaisiin syyttää mahdollisesti yllytyksestä** (humalatila ei alenna syyntakeisyyttä).
Ilmoitus huoltajille/sosiaaliviranomaisille.
    - Rikesakko järjestyslain perusteella (40€)
- **Teon tahallisuus, törkeys ja muut rangaistusta lieventävät tai koventavat seikat voivat vaikuttaa päätökseen.**

K2016/6: isyys ja huoltajuus?

6. Miten yhtäältä lapsen isyys ja toisaalta huoltajuus määräytyvät Suomen lain mukaan?

K2016/6: isyys ja huoltajuus?

• Ennen vuotta 2016 isyys määriteltiin seuraavin perustein:

1. Isyysolettaman mukaan aviomies on lapsen isä.

2. Mikäli lapsi syntyy avioliiton ulkopuolella, isyys pitää erikseen selvittää.

• Isyyden tunnustaminen viranomaisille.

• Isyyskanne ja isyyden vahvistaminen tuomioistuimessa.

K2016/6: isyys ja huoltajuus?

- Huoltaja on henkilö, joka huolehtii lapsen elatuksesta ja hyvinvoinnista sekä valvoo alaikäisen lapsen etua.
  - Avioliitossa (adoptio-)vanhemmat ovat lapsen huoltajia.
  - Avioliitossa syntyneen lapsen huoltaja on äiti.
  - Vanhemmat voivat sopia myös yhteishuoltajuudesta.

K2016/6: isyys ja huoltajuus?

- Adoptiossa lapsen vanhempina pidetään adoptioivanhempia, vaikka biologisesti olisi joku muu.
- **Vastauksen lisäansio on, jos kokelas tietää isyyslain muuttuneen vuonna 2016.**
  - Avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen isyys voidaan tunnustaa neuvolassa jo ennen lapsen syntymää.
  - Äiti ei voi enää estää isyyden selvittämistä.

K2016/6: isyys ja huoltajuus?

- **Avioerotilanteessa** lapselle jää yksi huoltaja tai vanhemmat sopivat yhteishuoltajuudesta.
- Tuomioistuimien voi perustelluista syistä määrätä huoltajaksi vain toisen vanhemmista.
- + **Jos vanhempia ei ole, huoltajana pidetään sitä henkilöä, jonka luona lapsi pääasiassa oleskelee ja joka vastaa hänen elatuksestaan.**

ISYYYS - t. 25 (YO2003K), t. 27 (YO2000K) ja 29 (YO2008K)

1. Avioliitossa isyysolettama.

2. Isyyden vahvistaminen avioliiton ulkopuolella syntyneillä lapsilla:

– lastenvalvojan järjestettävä neuvottelu

– **joko isän tunnustus tai isyysskanne** →
oikeuden päätös

- tunnustus lastenvalvojalle, henkikirjoittajalle tai notaarille
- nykyisin myös neuvolassa

3. Oikeuslääke-tieteelliset tutkimukset ja isyyden vahvistaminen

– esim. veriryhmätestit tai dna-testi

→ **Isyysolettamus voidaan kumota oikeuden päätöksellä.**

Isyyden vahvistamisen oikeusvaikutukset:

1.oikeus saada elatusta isältään
kunnes täyttää 18 v.

2.perintöoikeus

3.oikeus perhe-eläkkeeseen, jos isä
kuolee

4.oikeus tavata sitä vanhempansa,
jonka luona hän ei asu.

5.mahdollisuus isän sukunimeen

6.mahdollisuus muuttaa huoltaja

- Lapsen huoltajana on äiti vahvistamisen jälkeenkin, mikäli vanhemmat eivät sovi toisin tai tuomioistuin asiasta toisin päättä.

Huoltaja/holhooja, ero?

Huoltaja tarkoittaa oikeustieteessä henkilöä, joka **vastaa lapsen hoidosta, kasvatuksesta, valvonnasta ja muusta huolenpidosta.**

Holhooja tarkoittaa (oikeustiede) **alaikäisen tm. holhouksenalaisen edustajaa ja asioiden hoitajaa.**

Avio-oikeus YO2017S

■ **Listalla parin kanssa:**

- **mitä tarkoittaa?**
- **milloin?**
- **miten?**
- **yhteiskunnalliset päämäärät?**
- **muuta?**

Avio-oikeus YO2017S – mikä?

- **Aviopuolisoiden oikeus toistensa omaisuuteen** tietyin ehdoin.
- **Alkaa vihkimisestä** (tai parisuhteen rekisteröinnistä).
- **Tulee voimaan**
  - a) avioeron yhteydessä**
  - b) puolison kuollessa**

→ **omaisuuden ositus.**
- **Avio-oikeuden alainen omaisuus tasataan**
- **Avioliiton aikana hoitovelvollisuus!**

Avio-oikeus YO2017S – miksi?

- **tasaa puolisoiden taloudellisia suhteita** avioeron sattuessa
- **turvaa lesken asemaa** puolison kuollessa
- **turvataan varattomamman puolison asemaa**
- **ei koske testamenttia tai lahjaa**, jonka luovuttaja on määrännyt, että puolisoilla ei ole siihen avio-oikeutta

Aviopuolisoiden omaisuus – miten?

- **Omaisuuuden erillisuus:**
  - Avioliiton aikana henkilökohtainen omaisuus on omaa
    - **Nimiperiaate = omaisuus on sen, kenen nimiin on hankittu**
- **Molempien nimiin hankittu omaisuus on yhteistä**

Aviopuolisoiden omaisuus – miten?

• Vallintarajoitus!

- rajoittaa aviopuolisoiden oikeutta määrätä omasta omaisuudestaan
- perheen yhteistä kotia/irtaimistoa ei voi luovuttaa ilman puolison lupaa
- ei myöskään työssä tarvittavia välineitä
  - ei koske esim. loma-asunnon myyntiä
- Avoliitossa ei ole vallintarajoitusta!
- Isot hankinnat kannattaa hankkia molempien nimiin!
  - Jos toinen vastaa perheen juoksevista asioista ja toinen hankkii nimiinsä omaisuutta....

Avio-oikeus YO2017S – miten?

- **voidaan kumota laatimalla AVIOEHTO:**
  - Ei yksipuolisella tahdonilmauksella vaan **puolisoiden yhteinen ymmärrys**
  - **voi olla täydellinen/osittainen tai**
  - **molemminpuolinen/yksipuolinen**
- = avio-oikeus voidaan poistaa kokonaan tai osittain, koskee koko omaisuutta tai osaa siitä
- = voi koskea vain toista osapuolta ja voidaan rajata vain avioerotilanteeseen
- **Voidaan kohtuullistaa** (avioliiton kesto, osallistuminen talouteen...)